स्टाण्डर्ड नाप र तौल (पाँचौं संशोधन) ऐन, २०७९

प्रमाणीकरण मितिः
२०७९।०५।२८

संवत् २०७९ सालको ऐन नं. २१

<u>स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५ लाई संशोधन गर्न बनेको ऐन</u>

<u>प्रस्तावना</u>ः स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

सङ्घीय संसदले यो ऐन बनाएको छ।

१. **<u>संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः</u>** (१) यस ऐनको नाम "स्टाण्डर्ड नाप र तौल (पाँचौं संशोधन) ऐन, २०७९" रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **<u>स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५ को दफा २ मा संशोधनः</u>** स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५ (यसपछि "मूल ऐन" भनिएको) को दफा २ को,-

(१) खण्ड (क) झिकिएको छ।

(२) खण्ड (ज) मा रहेका "सम्झनु पर्छ" भन्ने शब्दहरूपछि "र सो शब्दले त्यस्तो सिलछाप लगाउन नमिल्ने यन्त्रमा सजिलै नउप्किने वा नफुत्किने गरी टाँसिएको निरीक्षकद्वारा प्रमाणित

सिलछापलाई समेत जनाउँछ" भन्ने शब्दहरू थपिएका छन्।

(३) खण्ड (ञ) मा रहेका "गुणस्तर तथा नाप तौल" भन्ने शब्दहरू झिकिएका छन्।

(४) खण्ड (ठ) पछि देहायको खण्ड (ड) थपिएको छः-

"(ड) "विभाग" भन्नाले नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग सम्झनु पर्छ।"

३. **<u>मूल ऐनको दफा ३ मा संशोधनः</u>** मूल ऐनको दफा ३ को उपदफा (३) को सट्टा देहायको उपदफा (३) राखिएको छः-

"(३) नेपाल सरकारले मिटरको परिमाण (भ्यालु) निकाल्ने मिटरको एक राष्ट्रिय स्टाण्डर्ड बनाउनेछ। त्यस्तो स्टाण्डर्ड मिटरको अन्तर्राष्ट्रिय स्टाण्डर्ड अनुसार प्रमाणित गराई विभागमा नियन्त्रकको जिम्मामा राखिनेछ।"

४. **<u>मूल ऐनको दफा ४ मा संशोधनः</u>** मूल ऐनको दफा ४ को,-

(१) उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क) थपिएको छः-

"(१क) "किलोग्राम" भन्नाले जुल सेकेण्ड एकाइमा व्यक्त गरिएको प्लाङ्क अचर राशीको

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

निश्चित सङ्ख्यात्मक मान ६.६२६०७०१५×१०$^{-३४}$ को आधारमा निकालिएको परिमाण सम्झनु पर्छ र जुल सेकेण्ड बराबर किलोग्राम वर्गमिटर प्रति सेकेण्ड हुन्छ।"

(२) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः-

"(२) नेपाल सरकारले किलोग्रामको परिमाण निकाल्ने किलोग्रामको एक राष्ट्रिय स्टाण्डर्ड बनाउनेछ। त्यस्तो स्टाण्डर्ड अन्तर्राष्ट्रिय किलोग्राम स्टाण्डर्ड वा सो अनुसार बनाइएको अन्य मुलुकको राष्ट्रिय स्टाण्डर्ड अनुसार प्रमाणित गराई विभागमा नियन्त्रकको जिम्मामा राखिनेछ।"

५. **<u>मूल ऐनको दफा ६ मा संशोधनः</u>** मूल ऐनको दफा ६ को उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः-

"(२) "एम्पियर" भन्नाले कोलम्ब एकाइमा व्यक्त गरिएको विद्युतको इलिमेन्ट्री चार्जको निश्चित सङ्ख्यात्मक मान १.६०२१७६६३४×१०$^{-१९}$ को आधारमा निकालिएको विद्युतीय धारा सम्झनु पर्छ र कोलम्ब बराबर एम्पियर सेकेण्ड हुन्छ।"

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

६. **<u>मूल ऐनको दफा ७ मा संशोधन</u>**: (१) मूल ऐनको दफा ७ को,-

(१) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः-

"(२) "केलभिन" भन्नाले जुल प्रति केलभिन एकाइमा व्यक्त गरिएको बोल्जमेन अचर राशीको निश्चित सङ्ख्यात्मक मान १.३८०६४९×१०^{-२३} को आधारमा निकालिएको थर्मोडाइनामिक तापक्रम सम्झनु पर्छ र जुल प्रति केलभिन बराबर किलोग्राम वर्गमिटर प्रति वर्ग सेकेण्ड प्रति केलभिन हुन्छ।"

(२) उपदफा (४) को अन्त्यमा रहेका ", केलभिन बराबर हुन्छ" भन्ने शब्दहरू झिकिएका छन्।

७. **<u>मूल ऐनको दफा ८क. मा संशोधन</u>**: मूल ऐनको दफा ८क. को उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः-

"(२) "मोल" भन्नाले परमाणु, अणु, आयन, इलेक्ट्रोन जस्ता इलिमेन्ट्री इन्टिटिजको ठीक $६.०२२१४०७६ \times १०^{२३}$ सङ्ख्यात्मक मान सम्झनु पर्छ। उक्त सङ्ख्या एभोगाद्रो अचर राशीको निश्चित सङ्ख्यात्मक मान हो र त्यसलाई प्रति मोल एकाइमा व्यक्त गरिन्छ।"

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

८. **<u>मूल ऐनको दफा ८ग. मा संशोधन</u>:** मूल ऐनको दफा ८ग. को उपदफा (१) मा रहेको "हुनेछ" भन्ने शब्दपछि "र आवश्यकता अनुसार अङ्ग्रेजी अङ्कहरू प्रयोग गर्न सकिनेछ" भन्ने शब्दहरू थपिएका छन्।

९. **<u>मूल ऐनको दफा १६ मा संशोधन</u>:** मूल ऐनको दफा १६ को उपदफा (२) मा रहेका "तोकिएको ठाउँमा" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "विभागमा" भन्ने शब्द राखिएको छ।

१०. **<u>मूल ऐनको दफा १७ मा संशोधन</u>:** मूल ऐनको दफा १७ को उपदफा (२) मा रहेका "तोकिएको ठाउँमा" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "विभागमा" भन्ने शब्द राखिएको छ।

११. **<u>मूल ऐनको दफा १८ मा संशोधन</u>:** मूल ऐनको दफा १८ को उपदफा (२) मा रहेका "तोकिएको ठाउँमा" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "नियन्त्रकले तोकेको ठाउँमा" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

१२. **<u>मूल ऐनको दफा २० मा संशोधन</u>:** मूल ऐनको दफा २० को उपदफा (३) पछि देहायका उपदफा (४) र (५) थपिएका छन्:-

"(४) वस्तुको उत्पादन वा बिक्री वितरण गर्ने व्यक्ति वा संस्थाले आफूले उत्पादन वा बिक्री वितरण गर्ने वस्तुको नाप वा तौलको परिमाण यकिन गर्न नाप वा तौल

वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र सम्बन्धित उद्योग वा बिक्री वितरणस्थलमा राख्नु पर्नेछ।

(५) व्यापारिक कारोबार गर्दा त्यस्तो कारोबारको लागि अनुमति लिए बमोजिमको नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ। त्यस्तो नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र प्रयोग नगरी अन्य तरिकाबाट कारोबार गर्नु हुँदैन।"

१३. **मूल ऐनमा दफा २१क. र २१ख. थपः** मूल ऐनको दफा २१ पछि देहायका दफा २१क. र २१ख. थपिएका छन्ः-

"२१क. **विभागको काम, कर्तव्य र अधिकारः** यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त विभागको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) नापतौलको सम्बन्धमा केन्द्रीय निकायको रूपमा काम गर्ने,

(ख) नापतौलका एकाइको स्टाण्डर्डहरू कायम गर्ने तथा त्यस्ता स्टाण्डर्डहरूको संरक्षण गर्ने,

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(ग) स्टाण्डर्डहरूको अन्तर्राष्ट्रिय प्रणाली बमोजिम ट्रेयासिबिलिटी कायम गर्ने,

(घ) व्यापारिक प्रयोजनको लागि प्रयोगमा ल्याइएका नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्रको जाँच गर्ने, गराउने,

(ङ) नापतौल यन्त्रको प्रयोग सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्य गर्ने,

(च) यस ऐन बमोजिम स्टाण्डर्ड नापतौल वा नाप्ने र तौलने यन्त्रको प्रयोग भए, नभएको सम्बन्धमा प्रदेशको सम्बन्धित निकाय वा स्थानीय तहसँग समन्वय गरी अनुगमन गर्ने, गराउने,

(छ) नाप वा तौलको परिमाणका सम्बन्धमा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा त्यस्तो विवाद समाधान गर्ने,

(ज) अंशाङ्कन (क्यालिब्रेशन) सेवा प्रदान गर्ने, र

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(झ) नापतौल सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थासँग सम्पर्क, समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।

२१ख. **नापतौल प्रयोगशालाः** नापतौल सम्बन्धी जाँच, अध्ययन, अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी कार्य गर्न विभागमा एक राष्ट्रियस्तरको नापतौल प्रयोगशाला रहनेछ।"

१४. **मूल ऐनमा दफा २३क. थपः** मूल ऐनको दफा २३ पछि देहायको दफा २३क. थपिएको छः-

"२३क. **रोक लगाउन, नियन्त्रणमा लिन वा जफत गर्न सक्नेः** (१) कसैले यस ऐन विपरीत हुने गरी नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र बिक्री वितरण वा प्रयोग गरेको पाइएमा निरीक्षकले त्यस्तो नाप्ने वा तौलने यन्त्र प्रयोगमा रोक लगाउन, नियन्त्रणमा लिन वा जफत गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र प्रयोगमा रोक लगाउने, नियन्त्रणमा लिने वा जफत गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।"

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

१५. **मूल ऐनमा दफा २६क. थप**: मूल ऐनको दफा २६ पछि देहायको दफा २६क. थपिएको छः-

"२६क. **नमूनाको अनुमति (मोडेल एप्रुभल) लिनु पर्नेः** (१) नाप्ने वा तौलने यन्त्र उत्पादन वा पैठारी गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले त्यस्तो यन्त्र उत्पादन वा पैठारी गर्नु अघि विभागबाट नमूनाको अनुमति लिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उत्पादन वा पैठारी गरिएको नाप्ने वा तौलने यन्त्रको स्वरूपमा परिर्वतन गर्नु हुँदैन।

(३) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।"

१६. **मूल ऐनको दफा २७ मा संशोधन**: मूल ऐनको दफा २७ को सट्टा देहायको दफा २७ राखिएको छः-

"२७. **मोहरबन्द प्याकेजको नाप तौलः** (१) मोहरबन्द प्याकेजमा रहेको वस्तुको नाप वा तौल स्पष्ट उल्लेख गरी लेबल लगाएको हुनु पर्नेछ। लेबल नलगाइएको मोहरबन्द प्याकेज कसैले बेच्न, बेच्न लगाउन वा बेच्ने उद्देश्यले राख्न हुँदैन।

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(२) मोहरबन्द प्याकेजमा लेबल बाहेक कुनै छुट्टै घोषणा वा जानकारी उल्लेख गर्नु पर्ने भएमा त्यस्तो घोषणा वा जानकारी समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

(३) मोहरबन्द प्याकेजको लेबलमा प्याकेजभित्र रहेको वस्तुको खुद परिमाण उल्लेख गर्दा बिक्री वितरणका लागि राखिएको त्यस्तो वस्तुको प्याकेज वा भाँडोको तौल बाहेकको परिमाण उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

(४) मोहरबन्द प्याकेजको स्टाण्डर्ड साइज, लेबल, घटी, बढीको हद, खुद र कुल परिमाण पत्ता लगाउने जाँचविधि तथा मोहरबन्द प्याकेज सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।"

१७. **मूल ऐनको दफा २८ मा संशोधनः** मूल ऐनको दफा २८ को उपदफा (८) पछि देहायको उपदफा (९) थपिएको छः-

"(९) निरीक्षकको कार्यक्षेत्रभित्रको प्रदेश तथा स्थानीय तहको कुनै निकाय वा कार्यालयले नाप वा तौल तथा नाप्ने वा तौलने यन्त्रको सम्बन्धमा परामर्श मागेमा निरीक्षकले त्यस सम्बन्धमा परामर्श दिनु पर्नेछ।"

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

१८. **मूल ऐनको दफा २९ मा संशोधनः** मूल ऐनको दफा २९ को सट्टा देहायको दफा २९ राखिएको छः-

"२९. **पुनरावेदनः** यस ऐन बमोजिम निरीक्षकले गरेको निर्णय वा सजायको आदेश उपर नियन्त्रक समक्ष र जिल्ला अदालतले गरेको निर्णय वा सजायको आदेश उपर सम्बन्धित उच्च अदालतमा पैंतीस दिनभित्र पुनरावेदन गर्न सकिनेछ।"

१९. **मूल ऐनको दफा ३० मा संशोधनः** मूल ऐनको दफा ३० को सट्टा देहायको दफा ३० राखिएको छः-

"३०. **सजायः** (१) निरीक्षकले देहाय बमोजिमको कसुर गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई देहाय बमोजिम जरिबाना गर्नेछः-

(क) दफा २० को उपदफा (४) विपरीत हुने गरी काम गरे वा गराएमा एक हजार रूपैयाँदेखि पाँच हजार रूपैयाँसम्म,

(ख) दफा २१ बमोजिम नेपाल सरकारले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा वा त्यस्तो निर्देशन विपरीत काम गरेमा

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

पाँच हजार रूपैयाँदेखि दश हजार रूपैयाँसम्म,

(ग) दफा २५ विपरीत हुने गरी नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र प्रयोग गरेमा एक हजार रूपैयाँदेखि पाँच हजार रूपैयाँसम्म,

(घ) दफा २७ विपरीत हुने गरी कुनै कार्य गरेमा पाँच हजार रूपैयाँदेखि दश हजार रूपैयाँसम्म,

(ङ) कुनै वस्तुको नाप वा तौलको आधारमा बिक्री वा कारोबार गर्दा जुन नाप वा तौलको परिमाणको खरिद, बिक्री वा कारोबार गरेको हो, सो नाप वा तौलले निश्चित गरेको परिमाण भन्दा घटी बढी गरी लिए वा लिन लगाएमा वा दिए वा दिन लगाएमा निजलाई पाँच हजार

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

रूपैयाँदेखि पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म,

तर निर्माण सामग्री, सुन, चाँदी वा मूल्यवान धातु, पेट्रोलियम पदार्थ, एल.पी.जी. सिलिन्डर वा उद्योगको हकमा निजलाई पचास हजार रुपैयाँदेखि एक लाख रुपैयाँसम्म जरिबाना हुनेछ।

स्पष्टीकरणः यस खण्डको प्रयोजनको लागि "निर्माण सामग्री" भन्नाले सिमेण्ट, छड, इँटा, गिट्टी, बालुवा, जियो-टेक्स्टाइल, पेण्ट, सिमेण्ट बोर्ड, झ्याल ढोकामा प्रयोग हुने काठ, शिशा, यू.पी.भी.सी. र बिजुलीको तार समेतलाई जनाउँछ।

(च) दफा २० को उपदफा (१) र (५), दफा २३, २६ र २६क. विपरीत हुने गरी कुनै कार्य गरेमा, त्यस्तो कार्य गर्ने उद्योग

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

गरेमा, त्यस्तो कार्य गर्न कसैलाई दुरूत्साहन दिएमा वा यो ऐन बमोजिम निरीक्षकले आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा कुनै काम गर्दा त्यसमा बाधा अवरोध पुऱ्याएमा पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म, र

(छ) यस दफामा लेखिएदेखि बाहेक कसैले यस ऐन विपरीत हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा दश हजार रूपैयाँसम्म।

(२) कसैले कुनै स्टाण्डर्ड नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्र जाली वा घटी, बढी बनाएमा वा बनाउन लगाएमा वा त्यस्तो जाली वा घटी, बढी नाप्ने वा तौलने यन्त्र जानी-जानी सक्कली रूपमा व्यवहार गरेमा वा व्यवहार गर्ने उद्देश्यले राखेमा वा बिक्री गरे वा गराएमा वा यस ऐन बमोजिम स्टाण्डर्ड नाप वा तौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्रमा लगाउने टाँचा बिगारेमा वा जाली टाँचा लगाएमा वा लगाउन लगाएमा वा बनाएमा वा

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

राखेमा वा नाप वा तौलमा वा नाप्ने वा तौलने यन्त्रको वास्तविकभन्दा बाहेकका अन्य कुनै यन्त्र वा त्यस्तै कुनै वस्तु प्रयोग गरी घटी, बढी गराएमा वा गराउने उद्देश्यले राखेमा वा राख्न लगाएमा वा कुनै प्रविधि प्रयोग गरी जाली सफ्टवेयर बनाई नाप वा तौलको परिमाणमा घटी वा बढी गराएमा तीन वर्षसम्म कैद वा तीन लाख रुपैयाँ देखि पाँच लाख रूपैयाँसम्म जरिबाना वा दुवै सजाय हुनेछ।

(३) यस ऐन विपरीत हुने गरी निरीक्षकले जानी-जानी नापतौल वा नाप्ने वा तौलने यन्त्रमा टाँचा लगाएमा निजलाई एक वर्षसम्म कैद वा दश हजार रूपैयाँसम्म जरिबाना वा दुवै सजाय हुनेछ।"

२०. <u>**मूल ऐनको दफा ३३क. मा संशोधनः**</u> मूल ऐनको दफा ३३क. को,-

(१) उपदफा (१) मा रहेका "उपदफा (१) र (३)" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "उपदफा (२)" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(२) उपदफा (२) मा रहेका "उपदफा (४)" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "उपदफा (३)" भन्ने शब्दहरू र

"महानिर्देशक" भन्ने शब्दको सट्टा "नियन्त्रक" भन्ने शब्द राखिएका छन्।

२१. **<u>मूल ऐनमा दफा ३५क. थप</u>:** मूल ऐनको दफा ३५ पछि देहायको दफा ३५क. थपिएको छः-

"३५क. **<u>प्रदेश तथा स्थानीय तहले अनुगमन गर्न सक्ने</u>:** (१) यस ऐन बमोजिम नापतौल तथा नाप्ने वा तौलने यन्त्रको जाँच गराए, नगराएको, इजाजतपत्र तथा अनुमतिपत्र लिए, नलिएको वा त्यस्तो इजाजतपत्र तथा अनुमतिपत्रको नवीकरण गराए, नगराएको सम्बन्धमा प्रदेश तथा स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्न सक्नेछ।

(२) प्रदेश वा स्थानीय तहले नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको मापदण्डका आधारमा विभागसँग समन्वय गरी अनुगमन गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम अनुगमन गर्दा कसैले यस ऐन विपरीतको कार्य गरेको पाइएमा अनुगमन गर्ने अधिकारीले कारबाहीका लागि विभाग वा अन्तर्गतको कार्यालयमा लेखी पठाउनु पर्नेछ।

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम अनुगमनको क्रममा सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय कानून बमोजिम कारबाही गर्नु पर्ने कुनै विषय देखिएमा त्यस्तो कानून बमोजिम समेत प्रदेश वा स्थानीय तहले कारबाही गर्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम प्रदेश वा स्थानीय तहबाट कारबाहीका लागि लेखी आएमा विभाग वा कार्यालयले तत्काल आवश्यक छानबिन गरी यस ऐन बमोजिम आवश्यक कारबाही गर्नु पर्नेछ।"

२२. **<u>मूल ऐनको दफा ३६ मा संशोधनः</u>** मूल ऐनको दफा ३६ को उपदफा (२) को,-

(१) खण्ड (ट) मा रहेका ", र" भन्ने अल्पविराम चिन्ह र शब्दको सट्टा पूर्णविराम "।" चिन्ह राखिएको छ।

(२) खण्ड (ठ) झिकिएको छ।

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय